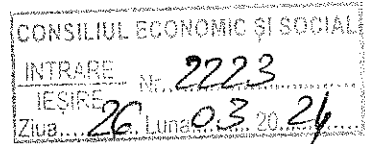

ROMANIA
PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

EXPUNERE DE MOTIVE

Pentru Legea

pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul organizării și funcționării serviciilor de informații în România, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 96/2006 privind statutul deputaților și senatorilor, republicată

Cerințele care reclamă intervenția normativă:

Nevoia de a actualiza cadrul legislativ care reglementează activitatea serviciilor de informații în România pornește de la câteva realități globale. Unu, că serviciile de informații sunt o piesă critică în asigurarea securității unui stat. Doi, că prin natura activității lor serviciile pot acumula foarte multă putere. Trei, că această putere este important să fie utilizată exclusiv în limitările constituționale și ținând cont atât de drepturile și libertățile fundamentale ale individului cât și de echilibrul puterilor în stat și nevoia de a asigura competiția democratică deschisă. Patru, că relațiile externe ale unui stat și locul aceluia stat în lume se desfășoară inclusiv prin serviciile de informații. Și cinci, că un control civil eficient și

responsabil asupra serviciilor de informații este necesar atât pentru sănătatea statului și societății cât și pentru sănătatea serviciilor de informații în sine.

Aceste cinci realități valabile în orice stat ce se dorește liber și democratic sunt circumscrise în România de alte trei elemente contextuale specifice istoriei noastre, una negativă, una pozitivă, și o a treia funcțională. Prima, cea negativă, este că nu avem voie să uităm niciodată, nici peste 10 sau 20 de generații, ce impact devastator a avut asupra societății românești Securitatea comunistă și rețeaua sa de peste un milion de informatori. A doua, cea pozitivă, e că România n-ar fi intrat nici în NATO, și implicit cel mai probabil nici în UE, fără rolul critic al serviciilor de informații în consolidarea relațiilor cu partenerii occidentali, și în particular cu Statele Unite. A treia, cea funcțională, este că singurul control civil real asupra serviciilor de informații din România este cel exercitat de Președintele României. Nici o altă instituție civilă românească nu exercită control real asupra serviciilor, chiar dacă nominal sunt și altele care ar avea atribuții.

În România, activitatea serviciilor de informații se desfășoară într-un cadru legislativ stabilit în perioada imediat ulterioară căderii regimului comunist, considerat lacunar în prezent sub aspectul exercitării controlului parlamentar cât și sub aspectul numirii și demiterii conducătorilor serviciilor de informații și necesită modificări în ce privește creșterea rolului Parlamentului în decizii legate de managementul serviciilor de informații, întărirea controlului parlamentar și transparentizarea activității serviciilor.

Legislația actuală instituie o procedură inegală de numire și demitere a directorilor serviciilor. Doar pentru SRI legea de organizare prevede o procedură de demitere, indicând că eliberarea din funcție se face de Parlament, în ședință comună a celor două Camere, la propunerea Președintelui României sau a cel puțin o treime din numărul total al deputaților ori al senatorilor.

În cazul SRI, cu toate că este prevăzută în lege atât procedura de numire cât și cea de demitere a directorului, comisia parlamentară de control nu este implicată decât în procedura de numire, ceea ce face controlul parlamentar ineficient în cazul demiterii directorilor serviciului. În cazul SIE, este prevăzută în legea de organizare doar procedura de numire, nu și cea de demitere a directorului, ceea ce lasă loc de intervenție discreționară în ce privește luarea deciziei demiterii și procedura aferentă acesteia.

Considerăm că se impune ca în cazul tuturor serviciilor independente să existe o procedură unitară, transparentă și stabilită prin lege pentru numirea și demiterea directorilor, procedură care să implice și comisia parlamentară de control al serviciilor de informații, pentru a permite ca supravegherea parlamentară să poată fi exercitată și cu prilejul luării deciziilor privind managementul serviciilor de informații.

Supravegherea parlamentară a serviciilor de informații reprezintă modalitatea cea mai democratică de exercitare a controlului activității serviciilor de informații, întrucât în această ipoteză atribuțiile revin unor reprezentanți aleși în mod direct de cetățeni care au la îndemână mijloace de intervenție la nivel legislativ pentru a corecta eventuale deficiențe în funcționarea serviciilor de informații.

Controlul parlamentar trebuie să prevină abuzurile politice și să asigure o evaluare corectă a activității serviciilor, însă comisiile parlamentare se confruntă cu obstacole provenite din lipsa de experiență și/sau expertiză a membrilor în domeniul *intelligence*; sensibilitatea la presiunile politice ale partidelor din care fac parte pentru a urmări cu precădere obiectivele acestora; lipsa de timp pentru aprofundarea anumitor aspecte în legătură cu activitatea serviciilor supravegheate.

Considerăm că aceste obstacole ar putea fi depășite prin consolidarea capacității unei comisii unice de control a tuturor serviciilor de informații care funcționează în mod independent, care să asigure în interior o contrapondere la exercitarea presiunii partidelor prin includerea în componența comisiei a reprezentanților tuturor grupurilor parlamentare sub conducerea unor membri care fac parte din partidele de opoziție.¹ În mai multe state europene (Italia, Polonia etc) întâlnim comisii unice de supraveghere și control a serviciilor de informații diverse, acest mod de organizare conferind comisiei mai multă experiență și autoritate în activitatea sa, dar și posibilitatea de a evalua în mod corelat acțiunile serviciilor de informații.

Pentru obținerea unui plus de expertiză și de obiectivitate în evaluarea activității serviciilor, este necesar ca pe lângă comisia de control parlamentar să

¹ Acest model de organizare a comisiei se regăsește în mai multe state: Spania, Polonia etc conform <https://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201109/20110927ATT27674/20110927ATT27674EN.pdf>

funcționeze un corp de specialiști în domeniul securității naționale, juridic și tehnologiei informațiilor, acestea fiind principalele domenii de expertiză incidente în activitatea acestor servicii.

Apreciem că, dată fiind importanța comisiei parlamentare de control, precum și extinderea competențelor acesteia și profesionalizarea prin adăugarea corpului de experți, se impune ca această comisie să fie reglementată prin lege și nu prin hotărâre a Parlamentului, respectiv prin legea referitoare la statutul deputaților și senatorilor (Legea nr. 96/2006), fapt care ar conferi stabilitate și eficiență structurii de control. Reglementarea prin lege ar preveni schimbarea arbitrară a structurii și competențelor comisiei parlamentare de control, urmând ca, prin hotărâre a Parlamentului, să fie stabilite doar aspecte organizatorice (convocarea ședințelor, finanțarea corpului de specialiști etc) . Pentru transparentizarea activității acesteia, comisia trebuie să publice rapoarte de activitate periodic.

În ce privește capacitatea serviciilor de informații de a înființa companii pentru profit și alte persoane juridice, în prezent, SRI poate înființa regii autonome, srl-uri , instituții sanitare, asociații cultural-sportiv, iar SIE poate opera cu entități juridice sub acoperire. Există o serie de motive pentru care serviciile de informații ar putea dori să înființeze companii pentru profit: pentru a genera venituri care pot fi utilizate pentru finanțarea operațiunilor specifice (crearea bugetelor de operațiuni) sau pentru a obține acces la noi tehnologii sau la piețe, însă acest gen de activități poate distorsiona piața și poate crea un mediu neconcurențial în anumite domenii utilizând pârghiile pe care le dețin serviciile, cu atât mai mult cu cât acest gen de activitate nu este suficient de bine controlată, existând riscul angajării în activități ilegale sau neetice, iar prevederile legislative care permit aceste activități necesită o modificare corespunzătoare. Menționăm în acest sens că în unele țări (Franța, Germania), legea nu permite ca serviciile de informații să desfășoare activități comerciale proprii.

Activitatea serviciilor secrete se poate desfășura atât sub identitate proprie cât și sub identitate fictivă și nu este limitată la anumite domenii, însă date fiind acuzele din spațiul public privind cumpărarea și manipularea unor instituții de presă și influențarea unor magistrați, precum și importanța crucială a presei și justiției pentru funcționarea democratică a societății, apreciem că activitatea serviciilor de informații nu ar trebui să interfereze cu activitatea acestora, existând suficiente

mijloace de comunicare interinstituțională în cazul necesității legitime de obținere a informațiilor. De asemenea, pentru a da eficiență și obiectivitate controlului parlamentar asupra activității serviciilor de informații, acestea nu ar trebui să aibă activități operative în cadrul Parlamentului.

Schimbări preconizate:

Prin intervenția legislativă se preconizează următoarele modificări în ce privește serviciile de informații și exercitarea controlului parlamentar asupra acestora:

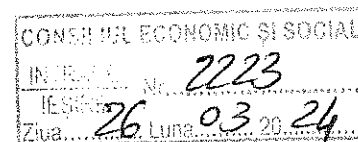
- O procedură de numire și demitere a directorilor transparentă și unitară, comună tuturor serviciilor de informații independente, care include comisia de control parlamentar în evaluarea managementului serviciilor.
- Îmbunătățirea și eficientizarea controlului parlamentar prin crearea unei comisii unice de control, constituită pe principiul pluralismului politic și extinderea atribuțiilor acesteia.
- Crearea unui corp de specialiști denumit Consiliul de specialitate în domeniul activității serviciilor de informații, care să ofere un plus de expertiză controlului parlamentar.
- Modificarea dispozițiilor legale care permit serviciilor să desfășoare activități comerciale și să înființeze entități juridice în diverse domenii.
- Stabilirea în mod expres a interdicției pentru serviciile de informații de a desfășura activități în domeniul justiției, presei și în cadrul Parlamentului

Proiectul de lege nu prezintă impact bugetar.

În numele inițiatorilor:

Tudor - Vlad Benga,
Deputat

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul organizării și funcționării serviciilor de informații în România, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 96/2006 privind statutul deputaților și senatorilor, republicată

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. Legea nr. 14 din 24 februarie 1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații publicată în Monitorul Oficial nr. 33 din 3 martie 1992 se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 23 se modifică și va avea următorul cuprins:

“Art.23 . Serviciul Roman de Informatii este condus de un director, cu rang de ministru, numit de Camera Deputatilor si Senat in sedinta comuna, la propunerea Președintelui României, în urma audierii celui propus de către comisia însărcinată să exercite controlul parlamentar asupra activității serviciilor de informații care va prezenta un raport în fața celor două Camere ale Parlamentului.

La numirea în funcție, directorul depune în fața Parlamentului următorul jurământ: "Eu, ...jur că voi îndeplini de bună-credință și nepartinire, în deplinul respect al Constituției și legilor țării, atribuțiile ce-mi revin în calitate de director al Serviciului Român de Informații."

În executarea atribuțiilor ce revin Serviciului Român de Informații, directorul emite, potrivit legii, ordine și instrucțiuni. Eliberarea din funcție a directorului Serviciului Român de Informații se face de Parlament, în ședința comună a celor două Camere, la propunerea Președintelui României sau a cel puțin o treime din numărul total al deputaților ori al senatorilor, cu avizul comisiei însărcinate să exercite controlul parlamentar asupra activității serviciilor de informații.”

2. La articolul 28, după alineatul (2) se introduce un alineat nou, alineatul (3), cu următorul cuprins:
“(3) Personalul operativ al Serviciului Român de Informații nu poate desfășura activități în domeniul presei, justiției sau în cadrul Parlamentului României”.
3. Articolul 43 se modifică după cum urmează:
“Sub controlul Parlamentului, în raport cu nevoile proprii și cu respectarea strictă a prevederilor legale, în cadrul Serviciului Român de Informații pot funcționa: o regie autonomă și institutii sanitare. “

Art. II. Legea nr. 1 din 6 ianuarie 1998 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Informații Externe, publicată în Monitorul Oficial nr.7 din 12 ianuarie 1998, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 6, alineatul 1 se modifică după cum urmează:
“(1) Conducerea Serviciului de Informații Externe se asigură de către un director cu rang de ministru, numit de Camera Deputaților și Senat în ședință comună, la propunerea Președintelui României, în urma audierii celui propus de către comisia însărcinată să exercite controlul parlamentar asupra activității serviciilor de informații, care va prezenta un raport în fața celor două Camere ale Parlamentului.”
2. După alineatul 2 al articolului 6 se introduce un alineat nou, alin. 3 cu următorul cuprins :
“(3) Eliberarea din funcție a directorului Serviciului de Informații Externe se face de Parlament, în ședință comună a celor două Camere, la propunerea Președintelui României sau a cel puțin o treime din numărul total al deputaților ori al senatorilor, cu avizul comisiei însărcinate să exercite controlul parlamentar asupra activității serviciilor de informații.”
3. La articolul 10, alineatele (1) și (2) se modifică după cum urmează:
“(1) Serviciul de Informații Externe este autorizat să utilizeze metode specifice, să creeze și să dețină mijloace adecvate pentru obținerea, verificarea, protecția, evaluarea, valorificarea și stocarea datelor și informațiilor referitoare la siguranța națională.
(2) Sursele de informare, metodele și mijloacele de muncă pot face obiectul interpelărilor comisiei de control parlamentar asupra activității serviciilor de informații.”

Art. III. Legea nr. 191 din 19 octombrie 1998 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază publicată în Monitorul Oficial nr. 402 din 22 octombrie 1998 se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 3, alineatul 1 se modifică după cum urmează:

“(1) Activitatea Serviciului de Protecție și Pază este organizată și coordonată de Consiliul Suprem de Apărare a Țării și este controlată de Parlament, prin comisia de control parlamentar a serviciilor de informații”.

2. La articolul 7, alineatul 1 se modifică după cum urmează:

“(1) Serviciul de Protecție și Pază este condus de un director, cu rang de secretar de stat, numit de Camera Deputaților și Senat în ședință comună, la propunerea Președintelui României, în urma audierii celui propus de către comisia însărcinată să exercite controlul parlamentar asupra activității serviciilor de informații, care va prezenta un raport în fața celor două Camere ale Parlamentului.”

3. La articolul 7, după alineatul 2 se introduce un alineat nou, alineatul 3 cu următorul cuprins :

“(3) Eliberarea din funcție a directorului Serviciului de Protecție și Pază se face de Parlament, în ședință comună a celor două Camere, la propunerea Președintelui României sau a cel puțin o treime din numărul total al deputaților ori al senatorilor, cu avizul comisiei însărcinate să exercite controlul parlamentar asupra activității serviciilor de informații.”

Art. IV. Legea nr. 92 din 24 iulie 1996 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Telecomunicații Speciale publicată în Monitorul Oficial al României nr. 169 din 30 iulie 1996 se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 2 se modifică după cum urmează:

“Activitatea Serviciului de Telecomunicații Speciale este controlată de Parlamentul României, prin comisia de control parlamentar a serviciilor de informații.”

2. La articolul 8, alineatul 1 se modifică după cum urmează:

“(1) Conducerea Serviciului de Telecomunicații Speciale este asigurată de un director, cu rang de secretar de stat, numit de Camera Deputaților și Senat în ședință comună, la propunerea Președintelui României, în urma audierii celui propus de către comisia însărcinată să exercite controlul parlamentar asupra activității Serviciului de Telecomunicații Speciale, care va prezenta un raport în fața celor două Camere ale Parlamentului.”

3. La articolul 8, după alineatul 6 se introduce un alineat nou, alineatul 7, cu următorul cuprins:

“(7) Eliberarea din funcție a directorului Serviciului de Telecomunicații Speciale se face de către Parlament, în ședință comună a celor două Camere, la propunerea Președintelui României sau a cel puțin o treime din numărul total al deputaților ori al senatorilor, cu avizul comisiei însărcinate să exercite controlul parlamentar asupra activității Serviciului de Telecomunicații Speciale.”

Art. V. Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind statutul deputaților și senatorilor, republicată în Monitorul Oficial al României nr. 49 din 22 ianuarie 2016, se modifică și se

completează după cum urmează: după articolul 9 se introduc două articole noi, articolul 9¹ și 9² cu următorul conținut:

“Art. 9¹. Comisia de control parlamentar a serviciilor de informații

(1) În vederea exercitării atribuțiilor de control, se constituie Comisia comună permanentă a Camerei Deputaților și Senatului pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității serviciilor de informații: Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Protecție și Pază, Serviciul de Telecomunicații Speciale.

(2) Comisia este alcătuită din 9 membri, aleși în ședința comună a celor două Camere, pentru fiecare legislatură, dintre parlamentarii nominalizați de liderii grupurilor parlamentare, cu votul majorității deputaților și senatorilor. Numărul de parlamentari care pot fi nominalizați de un grup parlamentar se stabilește prin hotărâre a Parlamentului României în funcție de numărul de mandate obținut de fiecare grup parlamentar în acea legislatură.

(3) Conducerea comisiei se asigură de un președinte și un vicepreședinte, aleși dintre membrii comisiei cu majoritatea voturilor exprimate în plenul Parlamentului, care au calitatea de membru al unui partid de opoziție.

(4) În exercitarea atribuțiilor de control parlamentar, comisia poate efectua controale la sediile serviciilor de informații și are acces la toate documentele aferente desfășurării activității serviciilor de informații, inclusiv la documentele care conțin informații clasificate.

(5) Comisia exercită atribuții de control parlamentar asupra serviciilor de informații menționate la alin.(1) astfel:

a) verifică dacă, în exercitarea atribuțiilor ce revin acestor servicii, sunt respectate prevederile Constituției și ale celorlalte acte normative;

b) verifică modul în care se asigură respectarea, în cadrul activității de informații, a drepturilor și libertăților persoanelor;

c) examinează cazurile în care s-au semnalat încălcări ale prevederilor constituționale și ale altor dispoziții legale în activitatea serviciilor de informații și se pronunță asupra măsurilor ce se impun pentru restabilirea legalității;

d) analizează și cercetează, la cererea oricăreia dintre comisiile permanente pentru apărare, ordine publică și siguranță națională ale celor două Camere, sesizările cetățenilor care se consideră lezați în drepturile și libertățile lor, prin mijloacele de obținere a informațiilor privind securitatea națională; examinează și soluționează celelalte plângeri și sesizări ce îi sunt adresate în legătură cu încălcarea legii de către serviciile de informații;

e) sesizează, în cazuri întemeiate, organele de cercetare penală, Avocatul Poporului sau orice altă instituție abilitată să ia măsuri în legătură cu activitatea serviciilor de informații, în urma sesizărilor primite de la persoane fizice sau juridice în legătură cu acestea;

- f) audiază persoanele propuse pentru funcția de director al serviciului de informații, în legătură cu care prezintă un raport în fața celor două Camere ale Parlamentului;
- g) examinează rapoartele prezentate Parlamentului, potrivit legii, de către directorii serviciilor de informații și întocmește un raport propriu asupra acestora, pe care îi înaintează birourilor permanente ale celor două Camere;
- h) examinează proiectele de buget pentru serviciile de informații și prezintă comisiilor parlamentare de specialitate observațiile și propunerile sale cu privire la alocațiile bugetare;
- i) controlează modul de utilizare a fondurilor bănești destinate prin bugetul de stat, precum și constituirea și folosirea mijloacelor extrabugetare pentru serviciile de informații;
- j) hotărăște asupra rapoartelor, informărilor și explicațiilor scrise, documentelor, datelor și informațiilor care urmează a fi solicitate serviciilor de informații precum și a personalului militar și civil din cadrul acestuia ce va fi audiat;
- k) întocmește și prezintă birourilor permanente ale celor două Camere ale Parlamentului rapoarte anuale cu privire la constatările și concluziile rezultate în exercitarea atribuțiilor ce îi revin; rapoartele sunt aduse la cunoștința cetățenilor prin publicarea acestora pe site-ul Camerei Deputaților.

(6) Organizarea activității comisiei se stabilește prin hotărâre a Parlamentului României.

Art. 9². Consiliul de specialitate în domeniul activității serviciilor de informații

(1) Pe lângă Comisia de control parlamentar al serviciilor de informații funcționează consiliul de specialitate în domeniul activității serviciilor de informații, fără personalitate juridică, compus din 3 specialiști din domeniul siguranței naționale, din domeniul juridic și din domeniul tehnologiei informației, numiți de ministerele de resort și validați cu majoritatea voturilor membrilor comisiei parlamentare.

(2) Specialiștii prevăzuți la alin. (1) trebuie:

- a) să îndeplinească condițiile de acces la informațiile clasificate;
- b) să aibă o bună reputație profesională;
- c) să nu fi suferit condamnări penale;
- d) să nu fie afiliați politic;
- e) să aibă experiența profesională relevantă de minim 7 ani în domeniul lor de expertiză.

(3) Consiliul exercită următoarele atribuții:

- a) Evaluează activitatea serviciilor de informații sub aspectul mijloacelor utilizate și a rezultatelor obținute și emite recomandări în vederea îmbunătățirii activității acestora;
- b) Avizează strategiile și politicile publice referitoare la activitatea serviciilor de informații;
- c) Examinează proiectele de buget și modul de utilizare a fondurilor utilizate de serviciile de informații;

- d) Formulează propuneri legislative în domeniul activității serviciilor de informații și propuneri de modificare pentru legislația în vigoare în acest domeniu;
- e) Investighează sesizările primite de comisia parlamentară de control a serviciilor de informații de la persoane fizice sau juridice în legătură cu încălcări ale prevederilor constituționale și ale altor dispoziții legale în activitatea serviciilor de informații și emite opinii în vederea soluționării acestor sesizări.

(4) În vederea exercitării atribuțiilor, membrii consiliului pot solicita serviciilor de informații orice date, acte, documente și au acces la orice fel de informații, inclusiv cele clasificate.

(5) Specialiștii prevăzuți la alin. (1) sunt obligați să respecte dispozițiile legale cu privire la protecția informațiilor clasificate și să protejeze datele și informațiile de care iau cunoștință.

(6) Încălcarea obligațiilor prevăzute la alin. (3) atrage răspunderea materială, disciplinară, contravențională sau penală, după caz, potrivit legii.

(7) Organizarea activității consiliului se stabilește prin hotărâre a Parlamentului României.”

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 alin. (1) și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

**Președintele Camerei Deputaților,
ALFRED - ROBERT SIMONIS**

**Președintele Senatului,
NICOLAE - IONEL CIUCĂ**